

Literární seminář

Časové a organizační vymezení:

Předmět Literární seminář má časovou dotaci 2 hodiny týdně. Jedná se o volitelný předmět pro septimu a oktávu (3. a 4. ročník). Studenti, kteří si předmět zvolí, se vyučují společně v jedné skupině v max. počtu 18 studentů.

Obsahové vymezení:

Ve složce Jazyk a jazyková komunikace získávají studenti přiměřené poučení o jazyku jako východisku ke komunikaci v různých, i nejnáročnějších typech komunikátů. To umožní vybudovat kompetence jak pro tvorbu vlastních stylistických projevů psaných či mluvených, tak pro čtení s porozuměním a k hlubším čtenářským zážitkům. Rozvoj těchto dovedností bude pro studenty přínosem i pro další vzdělávací obory.

Hlavní náplní semináře je četba a rozbor textů moderní literatury – seminář je zaměřen především na literaturu 20. a 21. století. Ve velké míře se jedná o knihy i autory, na které v běžných hodinách českého jazyka poněkud nezbývá čas. Navíc se počítá i s neustálým doplňováním knižních novinek, tedy s rozbořením literatury naprosto současné. Ve výuce literatury je kladen důraz na poučenou analýzu textů (tedy podloženou znalostí literární teorie a moderních uměleckých směrů a skupin). Dále budeme uplatňovat metodu srovnávání (jak autorů, tak jednotlivých epoch a směrů), budeme provádět analýzu textů z hlediska symboliky a skrytých významů, budeme sledovat další vývoj konkrétního literárního díla (proměna ve film, parodii, komiks parafrázi, atd. ...) a posuzovat dopady či naopak přínosy tohoto současného fenoménu.

Složka stylistická sestává z vlastní tvorby jednotlivých studentů (jak školní, tak domácí) a v jejím případném zdokonalování. Při původní tvorbě textů bude důraz kladen především na tvorbu a zdokonalení vlastního literárního stylu, neobvyklá témata, originalitu (např. spojení s různými jinými oblastmi – jako tvorba na hudbu, asociace vyvolané určitým podnětem, automatické psaní; propojení s výtvarným uměním – příběh obrazu, optická a vizuální poezie... atd.), tvořivost, hraní si se slovy a uměleckým textem, experimentální tvorbu, tvoření nových, dosud neobjevených a originálních literárních stylů...

Součástí výuky jsou i divadelní a filmová představení.

Výchovné a vzdělávací strategie:

► Pro nabývání kompetencí k učení

- Vedeme studenty k samostatnému a kritickému vyhledávání, ověřování a zpracovávání informací – zejména zadáváním individuálních referátů.
- Při následné kontrole přihlížíme k propojování nových informací s již nabytými.
- Při zdůvodňování klasifikace i při vyhodnocování úkolů v hodinách vedeme studenta ke kritickému zhodnocení vlastní práce, k přijímání rad či kritiky ze strany spolužáků i vyučujícího.
- Student je v průběhu hodnotícího období podroben různým formám zkoušení – jak písemnou, tak i ústní formou, a tím jej vedeme k průběžnému samostatnému studiu.

► Pro nabývání kompetencí k řešení problému

- Vedeme studenta vhodně zvolenými otázkami či formulacemi úkolů k rozpoznávání problému, objasnění podstaty, rozčlenění na segmenty a k návrhům na řešení.

- Máme průběžně na zřeteli uplatnění základních myšlenkových operací v pracovních a tvůrčích činnostech studenta a při hodnocení práce i ověřování jeho závěrů.
- Stanovujeme problémové úkoly k samostatnému řešení, eventuálně řešení ve skupinách. Například práce s jazykovými příručkami, práce s textem, porovnávání informací z více zdrojů a podobně.

► Pro nabývání kompetencí komunikativních

- Připravujeme studenta k efektivnímu a tvořivému využívání dostupných prostředků komunikace, přiměřených ke komunikačním záměrům a komunikačním situacím, a to jak v projevech písemných, tak mluvených.
- Sledujeme, aby student při svém projevu dokázal odlišit podstatné informace od nepodstatných, aby poznatky dokázal srozumitelně prezentovat a obhájit v diskusi.

► Pro nabývání kompetencí sociálních a interpersonálních

- Vzájemnou interakci se studentem jak v hodinách, tak v konzultacích či neformálních rozhovorech vedeme studenta k posouzení jeho reálných duševních možností, schopností sebereflexe a ke korigování jednání a chování.
- Ve skupinové práci dáváme studentu prostor pro uplatnění jeho individuálních schopností, vědomostí a dovedností.
- Volbou úkolů, témat i organizací výuky přispíváme k vytváření hodnotných mezilidských vztahů.

► Pro nabývání kompetencí občanských

- Vyžadováním zodpovědného a tvořivého přístupu k plnění povinností a úkolů vychováváme v studentovi zodpovědnost k sobě i ostatním.
- Při klasifikaci respektujeme různorodost hodnot člověka.
- Tolerancí a vstřícností vedeme studenta k otevřenosti vůči názorům druhých.

► Pro nabývání kompetencí k podnikavosti

- Vedeme studenta k rozvržení vlastní práce a podporujeme tvořivý písemný i ústní projev.
- Zdůrazňujeme nutnost znalosti českého jazyka v mnoha profesích.
- Referáty a slohovými útvary rozvíjíme osobnostní potenciál studentů.

Literární seminář – septima/oktáva (3. + 4. ročník)			
Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata	Časové rozvržení, poznámky
Student: <ul style="list-style-type: none"> ▪ vystihne periodizaci literárního vývoje 20. a 21. století, určí podstatné rysy jednotlivých proudů a seznámí se s tvorbou vybraných autorů ▪ uvede a zařadí vybrané představitele a charakterizuje jejich přínos pro vývoj literatury a literárního myšlení ▪ při interpretaci literárního textu ve všech jeho kontextech uplatňuje znalosti o struktuře literárního díla, literárních žánrech a literárněvědných termínech 	Literatura: <p>Vývoj literatury v kontextu doby – periodizace; kontext české a světové literatury, velké autorské osobnosti, literární směry</p> <p>Česká literatura 1. poloviny 20. století Umělecké směry daného období a jejich odraz v literatuře - vybraní autoři a texty</p> <p>Světová literatura 1. poloviny 20. století</p>	Osobnostně – sociální výchova <p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech:</p> <p>Mediální výchova:</p> <p>Multikulturní výchova</p>	

<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozliší umělecký text od neuměleckého, odliší texty spadající do oblasti literatury vážné, středního proudu a braku ▪ nalezne jevy, které činí text uměleckým ▪ rozliší a specifikuje postupy vyprávěče a zhodnotí jejich účinek na čtenáře ▪ objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem v literárním textu ▪ orientuje se v literární teorii ▪ samostatně interpretuje dramatické, filmové či televizní zpracování literárních děl ▪ v konkrétním příkladu básnického textu pozná specifické prostředky básnického jazyka a vysvětlí jejich funkci v textu a zhodnotí estetický účinek sdělení ▪ rozpozná typy promluv a vyprávěcí způsoby a posoudí jejich funkci v konkrétním textu, orientuje se v komunikační situaci ▪ používá různé prostředky textového navazování ke zvýšení srozumitelnosti a přehlednosti sdělení; uplatňuje textové členění v souladu s obsahem ▪ analyzuje výstavbu textu, pracuje s textem ▪ postihne smysl textu, vysvětlí důvody a důsledky různých interpretací ▪ rozezná obrazné a neobrazné pojmenování ▪ prokáže porozumění textu a jeho částem a postihne podtext ▪ dovede při práci s textem využít s porozuměním zákl. lingvistické a literárněvědní pojmy ▪ dovede interpretovat text, vysvětlí důvody a důsledky různých interpretací téhož textu; dokáže rozpoznat desinterpretaci 	<p>Umělecké směry daného období a jejich odraz v literatuře - vybraní autoři a texty</p> <p>Česká literatura 2. poloviny 20. a 21. století - vybraní autoři a texty</p> <p>Světová literatura 2. poloviny 20. a 21. století - vybraní autoři a texty</p> <p>Základy literární vědy - Próza, poezie; lyrika, epika, drama; filmová tvorba Jazykové prostředky a jejich funkce v textu</p> <p>Jazykové, kompoziční a tematické prostředky výstavby literárního díla Tropy, figury; druhy verše a rýmové schéma Analýza uměleckých textů (motiv, téma, vypravěč/lyrický subjekt; dialog, monolog, vnitřní monolog Literárněvědní pojmy</p> <p>Metody interpretace textu odborná analýza textu</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ v mluveném projevu vhodně využívá nonverbálních prostředků 	<p>Sloh:</p>		

<p>řeči</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ využívá základní principy rétoriky v mluveném i psaném projevu ▪ vhodně využívá slohotvorné rozvrstvení výrazových prostředků jazyka; volí vhodné výrazové prostředky podle jejich funkce a ve vztahu ke sdělovacímu záměru, k situaci, kontextu a adresátovi ▪ v mluveném i psaném projevu dodržuje zásady pravopisu, umí pracovat s příručkami, ovládá grafické členění textu; efektivně využívá různé informační zdroje ▪ formuluje výpovědi v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury ▪ získané schopnosti a dovednosti tvořivě využívá v činnostech rozvíjejících jeho individuální autorský styl a čtenářské kompetence ▪ tvořivě využívá informací z odborné i krásné literatury, internetu, tisku a dalších zdrojů ▪ volí adekvátní komunikační strategie s ohledem na partnera a publikum; rozpozná manipulativní komunikaci a umí se jí bránit ▪ odlišuje různé variety jazyka, vhodně je aplikuje v komunikační situaci 	<p>Komunikace a projev</p> <p>Základní slohové postupy a útvary – poezie, próza</p> <p>popis, charakteristika</p> <p>vyprávění</p> <p>parafráze</p> <p>aj.</p> <p>Kompozice, jazykové prostředky</p> <p>dialog, diskuse, polemika</p> <p>Způsoby vyjadřování zážitků z literárních děl a jejich posouzení – anotace, kritika, recenze, polemika, esej, úvaha</p> <p>Typy promluv, komunikační situace</p> <p>Řeč přímá, nepřímá, polopřímá, neznačená</p> <p>Mluvený projev, referát, argumentace, prezentace, diskuze, beseda</p>		
---	--	--	--

Poznámka: Co se konkrétních literárních děl týče, budeme pracovat například s těmito světovými a českými autory a jejich díly:

J. D. Salinger – Devět povídek, Kdo chytá v žitě; A. Ginsberg – Kvílení; R. Brautigan – V melounovém cukru; I. McEwan – Betonová zahrada, Pokání; P. Benchley – Čelisti; A. Moravia – Římanka, Horalka; F. Kafka – Povídky, Proces; K. Suzuki – Kruh, Spirála, Smyčka; M. Bulgakov – Mistr a Markétka; K. Kesey – Vyhodíme ho z kola ven; A. Burgess – Mechanický pomeranč; S. King – Osvícení, To, Zelená míle...; V. Nabokov – Lolita; G. G. Marquéz – Sto roků samoty, Láska za časů cholery; I. Allende – Dům duchů; L. de Bernières – Válka o zadnici dona Emmanuella a pokr.; L. Carroll – Alenka v říši divů a za zrcadlem; S. Zweig – Amok; H. Hesse – Stepní vlk; M. Frisch – Člověk se objevuje v holocénu; J. Cucui – Peklo, Konec stříbrného věku; L. Rosten – Pan Kaplan má třídu rád; B. Vian – Pěna dní, W. Saroyan – Tracyho tygr; U. Eco – Jméno růže; N. Kazantzakis – Řek Zorba, Poslední pokušení; J. Giono – Muž, který sázal stromy; B. Werber – Mravenci; G. Grass – Plechový bubínek; N. Mailer – Nazí a mrtví, Katova píseň; S. Rushdie – Satanské verše; C. Dossi – Lásky; S. Larrson – trilogie Milénium; P. Hoeg – Cit slečny Smilly pro sníh; J. Nesbo – Sněhulák, Netopýr...; C. McCarthy – Cesta, Tahle země není pro starý; Ch. Palahniuk – Program pro přeživší, Klub rváčů; Neviditelné stvůry, Prokletí; P. Boulle – Most přes řeku Kwai, Planeta opic, Fotograf; J. Kerouac – Na cestě; S. Lukjaněnko – Denní hlídka...; G. Trakl – Šebestián ve snu; W. Blake – Písníčky nevinnosti a zkušenosti; J. Morrison – Ztracené texty; L. Cohen; L. de Bernières; J. Prévert; C. R. Zafón – Stín větru; K. Amis – Šťastný Jim; S. Leacock – Literární poklesky; M. Twain – Dopisy z planety Země; H. Hesse – Stepní vlk; H. Lovecraft - povídky... atd.

H. Androniková – Zvuk slunečních hodin; Nebe nemá dno; V. Hrabě – Horečka, Blues pro bláznivou holku; T. Boučková – Rok Kohouta, Křepelice, Když milujete muže, Indiánský běh; E. Bondy – Šaman, Mníšek, Nový věk, básnické texty; J. Kainar – Básně; J. Skácel – Smuténka, Hodina mezi psem a vlkem; M. Holub – Sangviální řez; L. Fuks – Spalovač mrtvol; V. Kaplický – Kladivo na čarodějnice; B. Hrabal – např. Příliš hlučná samota, Obsluhoval jsem anglického krále...; P. Kohout – Katyně; J. Topol – Sestra, Anděl, V úterý bude válka; F. Topol – Mně 13; K. Kryl – Knížka Karla Kryla; I. Klíma – Povídky; M. Urban – Sedmikostelí, Hastrman; M. Ajvaz – Druhé město, Návrat starého varana; J. Váchal – Krvavý román; P. Soukupová – Zmizet; Písňové texty undergroundu (psí vojáci, „Plastici“...); J. Krchovský; I. Jirous; V. Havel; J. Formánek, J. Cempírek; K. Tučková...